

התעצמות צבא סוריה

יפתח שפיר

בחודשים האחרונים עלו באמצעי התקשורת שוב ושוב חששות מפני מלחמה בקיץ עם סוריה. הרקע להערכות אלה משולש: ראשית, צעדי מוכנות שנערכו בצבא סוריה; שנית, מגוון של הצהרות פוליטיות שהגיעו הן מסוריה, הן מישראל והן מארצות הברית, ושלישית, תהליך התעצמות המתנהל בצבא סוריה זה כשנתיים.

מאמר זה ינסה לסקור את המתרחש בסוריה הן בתחום ההתעצמות והן בתחום צעדי המוכנות. אנסה לטעון כאן שלוש טענות מרכזיות. הראשונה – תהליך ההתעצמות של צבא סוריה הוא תהליך נורמלי של צבא שלאחר תקופה ממושכת שבה נאלץ להזניח כליל רכש והתעצמות, נפתחו בפניו שערים שהיו נעולים קודם לכן, והוא מנצל אותם; השנייה – תהליך ההתעצמות מרוכז באמצעים בתחום ההגנה וההרתעה; והשלישית – צעדי המוכנות וצעדי ההתעצמות מעידים על חשש כבד של ההנהגה הסורית מפני צה"ל. מצב מתוח כזה אינו מעיד בהכרח על כוונת מתקפה, אך טומן בחובו סיכונים של הסלמה למלחמה, וזו איננה רצויה לשום צד.

רקע

לאחר תום מלחמת לבנון השנייה יצא הנשיא בשאר אל אסד בקריאה לישראל להיכנס למשא ומתן על שחרור רמת הגולן. נראה כי אף היו מגעים חשאיים בנושא בין נציגים ישראלים ובין נציגים סורים. מנגד, גברו בסוריה הקולות הלוחמניים, הקוראים לשחרר את רמת הגולן בכוח צבאי. הטלוויזיה הממלכתית ראינה מנהיגי חזבאללה, ואלה הטיפו לציבור הסורי ששחרור הגולן באמצעים צבאיים יהיה משימה קלה. בראשית מאי 2007 אף ביקר ראש ממשלת סוריה מחמד נאג'י אוטרי בקונטרה, והכריז על אירועי "פסטיבל הגולן". יוזכר כי הנשיא בשאר אל אסד עצמו הכריז מיד לאחר תום הלחימה בלבנון כי "יש עוד אופציות חוץ מן האופציות הדיפלומטיות", ואף טען באופן מפורש יותר שסוריה עשויה לתקוף

את ישראל, אם לא תיסוג מהגולן, "ואפילו הפצצה האטומית שלכם לא תגן עליכם".

גם בישראל הושמעו הערכות מצב קודרות. לפי הערכת המצב של אמ"ן מראשית חודש יולי השנה, טרם החליט אסד על מלחמה, אך הייתה עלייה ברמת העוינות הנושבת מסוריה. חששות דומים ממלחמה עם סוריה השמיעו דוברים ישראלים בכירים: סלי מרידור, שגריר ישראל בוויינגטון, הדגיש בריאיון כי ישראל מתמודדת עם ההתעצמות הצבאית הגדולה ביותר לאורך גבול רמת הגולן מאז 1973.

מקורות ההתעצמות

רוסיה

במשך שנים ארוכות היו הכוחות המזוינים של סוריה במשבר עקב התמוטטות ברית המועצות ואבדן

יפתח שפיר, חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי

הפטרון שסיפק להם נשק וסיוע טכני. להבדיל מברית המועצות, לא הייתה רוסיה מוכנה לספק לסוריה נשק וסיוע טכני חינוך אין כסף. יתר על כן, רוסיה דרשה מסוריה תשלום חוב עבור מערכות הנשק שקיבלה בעבר, בשווי של כ-11 מיליארד דולר, שהלך ותפח עם השנים. בשל כך הפסיקה סוריה לרכוש מערכות נשק, ובמשך שנים ארוכות הלך כוחה הצבאי ונשחק עקב התיישנות מערכות נשק ועקב מחסור חמור בחלקי חילוף.

למרות מצב זה, היו שוב ושוב ידיעות על עסקאות ענקיות בין רוסיה ובין סוריה. בסופו של דבר, העסקה החשובה היחידה שהתממשה הייתה עסקה לרכוש טילי נ"ט מן הסוגים Kornet-E ו-Metis-M בשנת 2000 – אשר חלקם הועבר לידי חזבאללה.

פריצת הדרך ביחסי הרכש והסיוע הטכני מרוסיה הושגה בשנת 2005, אז הסכימה רוסיה למחוק 73% מן החוב של סוריה והושג הסדר על פריסת תשלומי יתרת החוב, חלקו בכסף וחלקו בטובין. סיום פרשת החוב גרר גל פרסומים על מכירות נשק גדולות לסוריה. בו בזמן הפעילו ארצות הברית וישראל לחצים על ממשלת רוסיה להימנע מאספקת מערכות שקיומן בידי סוריה עלול לערער את היציבות במזרח התיכון. בפרט הוזכרו בהקשר זה טילי קרקע-קרקע מדגם Iskander-E ומערכת טילי נ"ט S-300.

פריצת הדרך ביחסים בין רוסיה לסוריה נבעה לא מטוב לבם של הרוסים. רוסיה של ולדימיר פוטין חידשה את עניינה במזרח התיכון ובים התיכון. כחלק מן היחסים המחודשים הסכימו הסורים לאפשר לצי הרוסי לפעול מנמל טרטוס – כמו שפעל ממנו בתקופת המלחמה הקרה. בנמל זה נערכות כעת עבודות תשתית (ובכלל זה העמקת הנמל) כדי לאפשר פעילות סדירה של הצי הרוסי ממנו.

מקורות התעצמות אחרים

התעצמותה של סוריה איננה מוגבלת לרכש מרוסיה בלבד. שני היבטים ראויים לציון במיוחד. היבט אחד קשור ליחסיה הביטחוניים המיוחדים של סוריה

עם איראן. איראן וסוריה מקיימות ביניהן שיתוף פעולה ביטחוני הדוק זה שנים רבות, והן משתפות פעולה בפיתוח משותף של מערכות נשק כמו טילים בליסטיים. בתהליך ההתעצמות הנוכחי של סוריה אנו עדים הן לסיוע כספי מאיראן לרכש סורי ברוסיה, הן לעסקות משולשות, של רכש משותף של מערכות נשק והן לרכש נשק מתוצרת התעשייה הביטחונית האיראנית – נשק שבדרך כלל הוא העתקה או ייצור ברישיון של נשק מתכנון רוסי, סיני ואף אמריקני. שיתוף פעולה זה זכה להד באמצעי התקשורת בעקבות ביקורו של נשיא איראן, מחמוד אחמדינג'אד בדמשק (יולי 2007), בעקבותיו דווח על הסכם מימון נשק לסוריה על ידי איראן בסך מיליארד דולר (ידיעה שהוכחשה מיד על ידי איראן).

ההיבט האחר קשור לתעשייה הביטחונית הסורית עצמה. תעשייה זו, אף שהיא מפגרת מאוד אחר התעשייה של איראן, מרכיבה זה שנים טילים ממשפחת הסקאד (בשיתוף פעולה עם צפון קוריאה ועם איראן). מלבד זה, תעשייה זו מייצרת נשק רקטי, ובולטות כאן במיוחד רקטות ה-220 מ"מ ורקטות ה-302 מ"מ, שתיהן מתוצרת סוריה, שנכנסו לסד"כ (סדר הכוחות) של סוריה בשנים האחרונות, ואף נמסרו לידי חזבאללה.

פירוט ההתעצמות

אם כן, מה כולל תהליך ההתעצמות? התעצמותה של סוריה בולטת בתחומי הנ"ט, בהגנה האווירית לכוחות היבשה ובחיל הים.

טילי נ"ט

לאחר תום מלחמת לבנון השנייה דווח על עסקאות שחתמה סוריה לרכש כמויות נוספות וגדולות של טילי נ"ט מדגם Kornet-E ו-Metis-M. כזכור, טילים אלה, שרכשה סוריה בעבר, מצאו את דרכם לידי חזבאללה. מלבד זה, סוריה רוכשת לראשונה את מערכת הנ"ט המתקדמת ביותר של התעשייה הרוסית – מערכת Khrizantema (כריזנטמה). טילי הנ"ט

חיל הים

חיל הים של סוריה הוזנח מאוד בעשור האחרון, ומצב כשירותו ושמישות כלי השיט שלו הלך וירד. רק לאחרונה החל תהליך התעצמות, בסיוע איראן, ובהתבסס בעיקר על ייבוא ממנה. מערכת הנשק החשובה ביותר שרכש חיל הים היא טילי ה-C-802 – טיל ים-ים או חוף-ים סיני, המיוצר באיראן. כזכור, נמסרו טילים אלה גם לידי חזבאללה, וזה השתמש בהם במלחמת לבנון השנייה. בעקבות המלחמה נודע כי סוריה רכשה כמויות גדולות מאוד של טילים אלה. נראה שרוב הטילים שנרכשו הם מדגם חוף-ים, וייעודם העיקרי הוא להגנת חופי סוריה, אולם טווחו הגדול של הטיל יאפשר לסורים לפגוע גם בספינות המשייטות הרחק מחופיהם.

מלבד זאת, ידוע שחיל הים של סוריה התעצם גם בספינות, אולם אין מידע על סוגי הספינות שנרכשו וכמותן. אם אכן מדובר ברכש מאיראן, סביר שהאיראנים מכרו לסוריה ספינות משמר מהירות מדגמי MIG-S-1800, MIG-G-1900 או MIG-S-2600, כולן מתוצרת איראן. ספינות משמר מטיפוס זה משמשות יחידות משמר חופים בכל העולם, אולם באיראן פותחה תפיסת הפעלה מיוחדת של מבצעי תקיפה ובהם ספינות רבות קטנות ומהירות תוקפות כלי שיט גדולים הרבה יותר מהן. ייתכן שבכוונת חיל הים של סוריה לאמץ אף הוא טקטיקות כאלה, שמאפשרות גם לצי חלש וחסר כלי שיט כבדים לפגוע ולגרור נזקים לאויב חזק הרבה יותר ממנו.

חיל האוויר

בחודש יוני 2007 עלו בעיתוני רוסיה הן דיווחים והן הכחשות על קיומה של עסקה לרכש חמישה מטוסי MiG-31E. מטוס זה, שפותח באמצע שנות השמונים, הוא גרסה מתקדמת של ה-MiG-25 המצוי בשירות חיל האוויר של סוריה זה שנים רבות. זהו מטוס יירוט מהיר מאוד, ובעל יכולת ליירוט מטרות מעבר לאופק באמצעות טילי R-33, אולם יכולותיו

החדשים יאפשרו לסורים להתגונן בפני טנקים ורכב משוריין אחר בטווחים גדולים – עד שישה ק"מ. לקחי מלחמת לבנון השנייה אף הוכיחו כי הטילים יעילים כנגד מגוון מטרות, כגון מבנים.

הגנה אווירית

בתחום ההגנה האווירית התמקדו הסורים במערכות ניידות להגנת נקודה ובטילים נישאים. העסקה הראשונה שזכתה לתשומת לב הייתה כוונתה של סוריה לרכוש טילי כתף מתקדמים מדגם SA-Igla-S (18). עסקה זו, שתחילתה עוד בשנת 2003, טורפדה באמצעות לחץ בין-לאומי על ממשלת רוסיה, מתוך חשש שטילי כתף אלו יעשו את דרכם לידי ארגוני טרור בכלל, ולידי חזבאללה בפרט. הפתרון שנמצא היה לפתח מערכת חדשה, במיוחד עבור סוריה – מערכת ה-Strelets. זהו רכב קל משוריין הנושא 4 טילי Igla-S, באופן שאי-אפשר להסירם ולשגרם מן הכתף. עסקה זו הושלמה בשנת 2006, אולם ייתכן שקיימת עסקה לכמות נוספת של רכב זה.

עוד עסקה בתחום ההגנה האווירית כוללת 36 (ועל פי ידיעות אחרות חמישים) מערכות Pantsyr S-1. מערכת זו, שהיא היורש המתקדם של מערכת ה-Tunguska, כוללת רכב הנושא הן טילים והן תותחים. המערכת פותחה עבור איחוד האמירויות הערביות ובמימון. שלבי הפיתוח של מערכת זו הושלמו רק לאחרונה.

אשר למערכות ההגנה האווירית הוותיקות, ישנם דיווחים לא מאומתים על כוונה של סוריה להשביח את מערכות ה-SA-3 שברשותם, כמו ההשבחה שביצעו המצרים. מערכות ההגנה האווירית שנרכשו נועדו לשפר את יכולת הסורים להתגונן בפני תקיפות אוויריות, ובכך לנסות ולנטרל את יתרונו של חיל האוויר של ישראל. רוב המערכות שנרכשו הן ניידות, וייעודן העיקרי הוא להגן על כוחות צבא יבשה, ובכלל זה בתנועה.

מערכות ההגנה האווירית שנרכשו נועדו לשפר את יכולת הסורים להתגונן בפני תקיפות אוויריות ולנטרל את יתרונו של חיל האוויר של ישראל

אלוף פיקוד הצפון,
גדי אייזנקוט

נקיטת צעדי מוכנות

בכוחות המזוינים הסוריים נערכו בשנה האחרונה כמה צעדים שהגבירו את מוכנותם לקראת מלחמה צפויה. הצעד הבולט ביותר היה הקדמת התרגילים הגדולים בשנת ההדרכה של צבא סוריה.

תרגילים אלו, שבשנים כתקנן מתבצעים בסתיו, לסיכום שנת הדרכה, בוצעו השנה בחודשי האביב. צעדים אחרים שבוצעו ככל הנראה היו:

א. פריסת מערכי רקטות מתוגברים בחזית רמת הגולן. נראה גם כי הסורים יישמו את לקחי מלחמת לבנון ופרסו רקטות במתקנים תת-קרקעיים מוסווים, כמו שעשו אנשי חזבאללה בהצלחה רבה.

ב. העברת כוחות מעומק המדינה ומהגבול בין סוריה לעיראק לכיוון חזית רמת הגולן. בולט בכך היה תגבור דיביזיית הקומנדו מספר 14 באזור שמול צפון רמת הגולן והחרמון. על פי ידיעה אחת, תוגברה הדיביזיה בחטיבה שלמה שהועברה מעומק המדינה.

ג. העברת תשתיות לוגיסטיות, ובכלל זה מחסנים העשויים לשמש נשק, ומאגרי דלק לדרום המדינה.

ד. הקמת "כפרים" – מקצתם אכן מיושבים, ומקצתם לא מיושבים, מול חזית רמת הגולן. אלו נועדו לגרור את צה"ל, אם יתקוף, ללחמת שטח בנוי, ואז, להערכת הסורים, יימצא צה"ל בנחיתות.

במשימות אחרות (ובכלל זה תקיפת מטרות קרקע ואפילו בקרבות אוויר-אוויר צמודים) מוגבלת מאוד. אם אכן יגיע מטוס זה לידי חיל האוויר של סוריה, הוא יאיים על יכולת חיל האוויר של ישראל לפעול, בעיקר במשימות איסוף מודיעין נגד סוריה.

טילים ונשק רקטי

הכוחות המזוינים הסוריים פועלים זה שנים רבות לשפר את יכולת טילי הקרקע-קרקע שלהם, והתעשייה הסורית, בשיתוף איראן וצפון קוריה, מנסה לפתח דגמים משופרים של טילי הסקאד.

מלבד זאת, הצטיידו הסורים בשנים האחרונות ברקטות לא מונחות מתוצרתם, בקטרים של 220 ו-302 מ"מ – רקטות שאף הן נמסרו לידי חזבאללה והוא הפעילן במלחמת לבנון השנייה.

בעקבות מלחמת לבנון השנייה החלו הסורים בתהליך התעצמות מואץ ברקטות אלו. עוד האיצו הסורים את הצטיידותם ברקטות קצרות טווח (דוגמת הגראד). בנושא הטילים ארוכי הטווח האיצו הסורים בשנה האחרונה את ייצור טילי הסקאד D והסקאד C. יוזכר שבחודש פברואר השנה נערך ניסוי ירי של טיל סקאד D, וכן נמסר על הקמת בסיסי שיגור תת-קרקעיים לטילי הסקאד באזורי חומס וחמאת.

קשה לייחס לידיעות בעניין הסקאד משמעות התרעיתית מיידית, שכן תהליכי פיתוח וייצור מערכות כמו ה"סקאד" הם תהליכים ארוכי טווח הנמשכים שנים רבות. בדרך כלל נקודות ציון בפרויקטים כאלה הן תוצאה של הבשלת תהליך, ולא של אירוע בעל השפעה מיידית. לעומת זאת, פריסת הרקטות לאורך הגבול עשויה להיות אירוע בעל אופי התרעתי. פריסה כזו יכולה גם להתפרש כיישום לקחי הפעלת הנשק הרקטי במלחמת לבנון השנייה ותאפשר לסורים במקרה של מלחמה לגרום נזק מתמשך לעורף הישראלי, כמו הנזק שגרמו אותן רקטות בידי חזבאללה בקיץ 2006.

נראה כי הסורים יישמו את לקחי מלחמת לבנון ופרסו רקטות במתקנים תת-קרקעיים מוסווים

התעצמותה של סוריה נושאת אופי א-סימטרי. היא מעדיפה נשק מונחה, שיאפשר לה לגרום נזק למערכות נשק עיקריות של ישראל

עם זאת, יודגש כי אין מדובר כאן בקידום כוחות צבא קונוונציונליים משמעותיים לחזית ממש. הסכמי הפרדת הכוחות בין ישראל ובין סוריה מ-1974 מגבילים פריסת כוחות באזור; ואכן, מפקד כוח UNDOF הגנרל Jilke טען שכוחותיו לא הבחינו בשום תנועות צבא והמצב הצבאי באזור לדעתו רגוע לחלוטין.

מה תהליך ההתעצמות אינו כולל?

צבא סוריה הוזנח במשך שנים ארוכות, ותהליך ההצטיידות שלו קפא על שמריו מאז התמוטטות ברית המועצות. טבעי היה לצפות שעם חידוש הרכש ישתדלו הכוחות המזוינים לרענן את כוחם במערכות לחימה עיקריות, אולם לא כך קורה. בולטים בהיעדרם למשל טנקי מערכה. צבא סוריה משתמש בטנקי T-72, ופרט לחטיבה אחת, שהטנקים שלה הושבחו באמצעי בקרת אש מתוצרת איטליה, לא ידוע לא על רכש טנקים חדשים ולא על רכש ערכות השבחה. אין גם מידע כלשהו על התעצמות ברכב קרבי משוריין אחר.

מצב דומה שורר בחיל האוויר, שרכש לאחרונה מטוסי MiG-29 בסוף שנות התשעים, ומאז קפא על שמריו, והוא ממשיך להפעיל מטוסי MiG-23 ו-MiG-21 מיושנים. טבעי היה שהחיל ירצה להתעצם – אם במטוסי MiG-29 מן הדגמים החדשים, אם בהשבחת מטוסיו לתצורות מתקדמות ואם במטוסי Su-27 ונגזרותיו המתקדמות יותר, אולם תהליך זה אינו מתקיים. גם אם ירכשו מטוסי MiG-31, מדובר במספר זעום של מטוסים, למשימה ייחודית מאוד – מטוסים שאינם יכולים להיות עמוד שדרה של חיל רב-משימתי.

מערכות נוספות שהסורים היו אולי מעוניינים לרכוש הן מערכות הגנה אווירית ארוכות טווח מדגם S-300PMU-1/2, ומערכות הגנה אווירית ניידות לטווח בינוני שיחליפו את מערך ה-SA-6 המיושן (מערכות כמו ה-Buk-M1 (SA-11) או ה-Buk-M1-2 (SA-17).

סיכום

חידוש הקשר בין סוריה ובין רוסיה פתח בפני צבא סוריה אפיק להתעצמות ולהתחדשות, שבעיני ההנהגה הסורית הגיע זמנה זה מכבר. רכישה וקליטה של מערכות נשק חדשות הן תהליך ארוך, אולם הכרחי, עבור צבא סוריה כמו שהיה נוהג כל צבא אחר. לפיכך אין לראות בהתעצמות זו משום אירוע התרעתי בעל משמעות מידית.

ההנהגה הסורית בחרה באפיק התעצמות ייחודי לצרכיה, ומתוך ראייה שאין בכוחה לעמוד מול צה"ל בקרב "קונוונציונלי" – שריון מול שריון, חיל אוויר מול חיל אוויר. לקחי מלחמת לבנון השנייה העצימו מגמה זו בתפיסה האסטרטגית של צבא סוריה. הם הבינו את מגבלותיו של צה"ל ונוכחו ביתרון שטילי הנ"ט יכולים להעניק מצד אחד, והפגיעה בעורף באמצעות נשק רקטי מצד אחר.

הדגש החזק ביותר בהתעצמותה של סוריה הוא ההגנתי: מערכות הגנה אווירית מעצם טבען הן מערכות הגנתיות, כנגד חיל אוויר תוקף. גם טילי נ"ט לסוגיהם מיועדים קודם כול להגנה מפני כוחות שריון תוקפים, וביסודם אין הם נשק התקפי. גם בחיל הים הדגש הוא על טילי חוף ים, להגנת החופים, ולא כנשק התקפי, ועל ספינות משמר חופים קטנות. כך הוא גם המצב בחיל האוויר, אם אכן הסורים רוכשים את ה-MiG-31 – מטוס שייועד קרוב לוודאי למשימות סיכול פעילות חיל האוויר של ישראל.

אופי התעצמותה של סוריה מבליט את אופייה הא-סימטרי של ההתעצמות: אין היא מתחמשת בשריון נגד השריון הישראלי, לא במטוסי קרב נגד מטוסי הקרב הישראליים, ולא בספינות טילים

מצד אחד
הקולות העולים
מדמשק
מדאיגים,
ועשויים להעיד
על הכנת הקרקע
למערכה יזומה,
שמטרתה להניע
תהליך אשר
יחזיר את רמת
הגולן, מצד אחר
אלה עשויים
להיות מסרים
מרתיעים

אין דרך לדעת מה באמת חושבת ההנהגה הסורית. מצד אחד הקולות העולים מדמשק בהחלט מדאיגים, ועשויים להעיד על הכנת הקרקע למערכה יזומה, שמטרתה להניע תהליך אשר יחזיר את רמת הגולן בתנאים נוחים לסורים, מצד אחר קולות אלה עשויים להיות מסרים מרתיעים, שנועדו לקדם פני אפשרות תקיפה יזומה מצד ישראל. יתר על כן, בחינת תהליך ההתעצמות של סוריה מצביעה על כך שתהליך זה נמצא בשלבי המוקדמים. כמה ממערכות הנשק החדשות טרם הגיעו לסוריה, וצבאה יזקק לפרק זמן ממושך כדי להטמיע מערכות חדשות אלו. קשה להניח שהצבא רואה את עצמו מוכן לעימות יזום כבר כעת.

עם זאת, המצב המתוח שנוצר בעקבות ההתפתחויות הן בסוריה והן בישראל, עשוי ליצור תהליך מסלים, של הצהרות ותנועות צבא, שעלול להביא להצתת מעשי איבה גם בשלב שאלו אינם רצויים לשום צד.

ולבסוף, לא ניתן להסתכל על התעצמותה של סוריה כשלעצמה בלי לבחון גם את גורמי הכוח האחרים המשחקים כאן: מצד אחד קשריו ההדוקים של המשטר הנוכחי בסוריה עם חזבאללה בלבנון ועם איראן, קשרים שעשויים לסבך את הסורים בסכסוך שהאינטרס העיקרי בו הוא איראני או פנים-לבנוני, ומצד אחר מעורבות גוברת והולכת של רוסיה, שעשויה לפעול בכיוון מרסן דווקא, שכן עניינה העיקרי של רוסיה הוא כיום בקיום בסיס בים התיכון, שיאפשר לה לחדש את השפעתה באגן הים התיכון. מלחמה בסוריה עשויה להזיק לאינטרס זה.

נגד חיל הים של ישראל. על כל פנים, היא מעדיפה נשק מונחה, שיאפשר לה לגרום נזק למערכות נשק עיקריות של ישראל.

אשר לנשק הרקטי ולטק"ק, נראה כי יתרונו העיקרי עבור הסורים הוא באפקט ההרתעתי שלו. הוא יאפשר לסורים להגיב על תקיפה ישראלית אם תבוא באופן שיקשה מאוד על ישראל להתגונן בפניו – כמו שאכן למדו מלקחי מלחמת לבנון השנייה. עם זאת, הנשק הרקטי לא יוכל לבדו לשמש מתקפה, כמו ששימש בידי חזבאללה שכן סוריה היא מדינה ריבונית, שיש בה "כתובת", למכת נגד ישראלית. כמדינה, סוריה עשויה להיות מורתעת – להבדיל מארגון תת-מדינתי כחזבאללה, שאין עליו אחריות כלפי אזרחי המדינה שהוא חי ופועל בה.

הן תהליך ההתעצמות שתואר לעיל והן צעדי המוכנות שביצע צבא סוריה נועדו לאפשר לסורים להתגונן בפני מתקפה ישראלית: מצד אחד יוכל צבא סוריה לגרום לצה"ל נזקים כבדים אם יתקוף, ומצד אחר יש ביכולתם לאיים על שלום העורף הישראלי במקרה של תקיפה כזו.

שאלה קשה יותר היא אם הסורים מבצעים צעדים אלה מתוך חשש מפני תקיפה ישראלית מסיבה כלשהי או שמא הם נערכים לקראת מלחמה יזומה על ידם. מלחמה כזו עשויה להיפתח במבצעי "מחטף" של קומנדו סורי בחרמון או ברמת הגולן, ולהתפתח למלחמה שצה"ל נגרר בה ללחימה בתנאים קשים לו: בשטחים בנויים, מול מערכי טילי נ"ט וטילי קרקע-אוויר כבדים, בעוד העורף הישראלי מותקף על ידי הנשק הרקטי והטילים ארוכי הטווח.